

Domácí násilí – aplikační praxe Policie ČR po novele

pplk. Mgr. Martina Petrovičová, LL.M.

odbor metodiky a podpory výkonu služby
ředitelství služby pořádkové policie
Policejní prezidium České republiky

Pomáhat a chránit

Vymezení pojmu „Domácí násilí“

V českém právním řádu nebyl tento pojem do 1.7.2025 výslovně definován – novelizace občanského zákoníku.

Původní používané definice:

- **Jedná se o opakované násilné jednání nebo opakované vyhrožování násilným jednáním, v důsledku kterého dochází nebo hrozí, že dojde, k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, mezi osobami, které jsou či byli spolu v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a žijí ve společně obývaném bytě nebo domě.**
- Definice dle Úmluvy Rady Evropy: „veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického či ekonomického násilí, k němuž dochází v rodině nebo v domácnosti anebo mezi bývalými partnery, bez ohledu na to, zda pachatel sdílí nebo sdílel společnou domácnost s obětí.“

Novela zákona č. 89/2012 Sb.,

s účinností od 1.7.2025

§ 3021 občanského zákoníku

Domácí násilí

(1) Domácím násilím se rozumí násilné jednání vůči oběti v jakékoli formě, při kterém zpravidla dochází **ke zneužívání moci nebo nerovného postavení a kterým**

a) bylo nebo mělo být neoprávněně zasaženo do její tělesné integrity,

b) bylo nebo mělo být neoprávněně opakovaně nebo vážně zasaženo do její duševní integrity, svobody nebo důstojnosti, zejména v intimní oblasti, do její vážnosti, cti nebo soukromí nebo

c) byla vážně ohrožena nebo narušena její schopnost uspokojovat své základní potřeby nebo základní potřeby členů společné domácnosti.

(2) **Obětí domácího násilí** může být

a) osoba, která **s osobou dopouštějící se domácího násilí žije nebo žila ve společné domácnosti nebo kterou opakovaně a dlouhodobě navštěvuje,**

b) osoba blízká nebo ten, kdo jí dříve byl, nebo rodič společného dítěte nebo ten, kdo s osobou dopouštějící se domácího násilí vykonává rodičovskou odpovědnost.

(3) Ustanovení § 751 až 753 se použijí obdobně v případě společného bydlení jiných osob, než jsou manželé.

Pilíře ochrany před domácím násilím

Pilíře ochrany v ČR

- Policie České republiky

- Soud
- Intervenční centra

1. Policie České republiky

- Poskytuje nepřetržitou akutní pomoc, která vede k zastavení aktuálního násilí
- Zajištění ochrany ohrožené osoby - vykázaní
- Trestně právní rovina/přestupky
- Spolupráce s OSPOD a IC

Novela zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky s účinností od 1.7.2025

- v § 44 – **vykázání na dobu 14ti dnů**
- v § 45 se doplňuje odstavec 4, který zní:
 - (4) Policista učiní další vhodná opatření na ochranu ohrožené osoby před nebezpečným útokem proti životu, zdraví nebo svobodě anebo zvláště závažným útokem proti lidské důstojnosti. Policista zejména postupem podle § 35 zajistí, aby vykázaná osoba vydala zbraň, nebo jí zbraň odebere; vydanou nebo odebranou zbraň nelze vykázané osobě vrátit po dobu trvání vykázání.
- V § 47 (3) Do 24 hodin od provedení vykázání zašle policista ÚZ o vykázání ... „**příslušnému státnímu zastupitelství**“

IAŘ

pracovní skupina – metodici KŘP

- **Pokyn policejního prezidenta č. 95/2025** o postupu při řešení incidentů mezi osobami sdílejícími společné obydlí. (~~původně incident se znaky domácího násilí~~)
- **Metodická příručka č. 1/2025** – ředitele ředitelství služby pořádkové policie PP ČR k postupu při řešení incidentů mezi osobami sdílejícími společné obydlí a k provádění vykazání.
- Občanský zákoník nově přináší definici domácího násilí,
- Zákon č. 273/2008 Sb., o PČR vykazání
- Trestní řízení
- **Týrání osoby žijící ve společném obydlí**
§ 199 trestního zákoníku
- **Týrání svěřené osoby**
§ 198 trestního zákoníku

Pojmy

- **Domácím násilím jsou** veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického, ekonomického, sociálního nebo jiného násilí, k němuž dochází mezi osobami sdílejícími společné obydlí.
- **Incidentem je** událost mezi osobami sdílejícími společné obydlí (i když incident se může odehrát i mimo společné obydlí).
- ~~Dříve incident se znaky domácího násilí (znaky → násilné incidenty ve společném obydlí, opakovanost, dlouhodobost, jasně rozpoznatelné rozdělení rolí, příp. eskalace intenzity násilí).~~
- **Dnes incident mezi osobami sdílejícími společné obydlí** - při šetření podnětu a získávání základních informací o incidentu mezi osobami sdílejícími společné obydlí **policista zjišťuje přítomnost různých forem násilí a informace potřebné k vyhodnocení nebezpečnosti jednání osob sdílejících společné obydlí.**
- **Hlavním důvodem pro vykázání vždy bylo a bude riziko nebezpečného útoku.**

- **Násilnou osobou je** osoba, která ohrožuje ohroženou osobu na životě, zdraví anebo svobodě nebo lidské důstojnosti, sdílí s ohroženou osobou společné obydlí a lze důvodně předpokládat, že se tato osoba bude dopouštět i nadále nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti.
- **Ohroženou osobou je** osoba, která je ohrožena útokem násilné osoby proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažným útokem proti lidské důstojnosti, za ohroženou osobu se považují všechny osoby mladší 18 let (dále jen "dítě"), sdílející s násilnou osobou společné obydlí. Jednání násilné osoby negativně ovlivňuje nebo poškozují ohroženou osobu, narušuje její psychickou stabilitu a integritu, poškozují rozvoj její osobnosti nebo omezuje svobodu.
 - manželka, manžel, družka, druh, bývalí manželé dále žijící ve společném bytě
 - děti žijící ve vztahu, kde dochází k DN
 - senioři, žijící ve společném bytě nebo domě se svými dětmi, vnuky.....
 - osoby zdravotně postižené a odkázané na pomoc blízkých osob

- **Vykázanou osobou je** násilná osoba, která byla vykázána ze společného obydlí.
- **Hrozbou nebezpečného útoku je** důvodný předpoklad, že se násilná osoba dopustí nebezpečného jednání majícího za následek ohrožení života, zdraví anebo svobody ohrožené osoby, např. útok za použití značné fyzické síly nebo zbraně,
- **Hrozbou zvlášt' závažného útoku** důvodný předpoklad, že se násilná osoba dopustí nebezpečného jednání majícího za následek závažné ponížení lidské důstojnosti ohrožené osoby, jedná se zejména o hrozbu hrubého ponižování psychického, sexuálního rázu apod.,
-

- **Společným obydlím je** byt, dům nebo jiný objekt, jehož prostory násilná a ohrožená osoba obývají společně (ať už trvale nebo jen přechodně), přičemž rozhodující je faktický stav společného bydlení, nikoliv vedení společné domácnosti či právní důvod užívání obydlí. O soužití ve společném obydlí jde i tehdy, jestliže má násilná osoba ke společnému obydlí volný přístup, má zde své věci, občas zde přespí apod., a sdílí tak s ohroženou osobou její soukromí. Není přitom podstatné, zda se násilná osoba ze sdíleného obydlí i na poměrně dlouhá období vzdaluje, popř. zda má další vlastní byt, z něž do obydlí ohrožené osoby dochází.
- Vynucené odstěhování se ohrožené osoby ze společného obydlí nelze považovat za svobodné vyjádření vůle zdržovat se na jiném místě a tedy ani za skutečnost odůvodňující závěr, že ohrožená a násilná osoba společné obydlí neužívají.
- Právním titulem společného bydlení může být např. vlastnictví nemovitosti, nájemní či podnájemní vztah, ale i faktické společné bydlení na základě rodinných i jiných vztahů; za společné obydlí se považují i případy vícegeneračního bydlení, kdy osoby užívají některé prostory společně (např. společné prostory či příslušenství bytu nebo domu). Policista není povinen přezkoumávat vlastnické nebo jiné vztahy ke společnému obydlí, kromě jeho užívání.

- **Vykázáním** využití oprávnění policisty, na základě něhož je násilná osoba povinna na dobu 14 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí, zdržet se vstupu na tato místa (teritoriální ochrana) a zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou (personální ochrana).

Dlouhodobost/opakovanost

- **Dlouhodobost/opakovanost** – DN má svoji dynamiku, útoky jsou opakované, obvykle se stupňují v četnosti a intenzitě, formy násilí se střídají. Za DN se považuje i ojedinělý a jednorázový incident, často bývá začátkem dlouhodobých incidentů (začalo to první fackou...)

Není vyžadováno nutně!!

- **Občanský zákoník dlouhodobost nevyžaduje x PČR potřebuje pro posouzení § 44/1** („zejména s ohledem na předcházející útoky“), není to nezbytná podmínka, ale lze to použít pro odůvodnění vykázání a pro posouzení skutkové podstaty trestných činů §198,199.

Rozdělené role

- **Jasně rozdělené role** - trvalá asymetrie vztahu, lze rozlišit násilnou i ohroženou osobu, vzájemné postavení je nerovné, role se v průběhu incidentů nemění. Pozor – oběť má nárok se bránit.
- Dříve podmínka pro zjišťování typických znaků DN, ale pro vykázání není tato podmínka nutná. Lze vykázat, i když nejsou jasné role (italská domácnost). Musí se zjišťovat nebezpečnost a riziko dalšího útoku!!

Co je vykázání?

Preventivní opatření od roku 2007

- Oprávnění policisty.
- Opatření netrestního charakteru – prevence.
- Nenahrazuje sankci za chování násilné osoby.
- Lze využít bez ohledu na právní kvalifikaci jednání násilné osoby (přestupek/TČ).
- Trvá 14dnů, nelze zkrátit, možnost prodloužení předběžným opatřením.

Podmínky vykázání

Důvodné předpoklady, že dojde k **nebezpečnému útoku proti:**

- **životu**
- **zdraví**
- **svobodě**
- **nebo zvláště závažnému útoku proti lidské důstojnosti,**

zejména s ohledem na předchozí útoky.

Vykázání osoby ze společného obydlí - § 44-47

- § 44 odst. 1 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, **důvodně předpokládat**, že se osoba dopustí **nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě** nebo **zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti**, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí...

Vyhodnocení hrozby nebezpečného útoku

Pokud existuje důvodný předpoklad, že se násilná osoba dopustí nebezpečného jednání majícího za následek ohrožení života, zdraví nebo svobody OO, např. útok za použití značné fyzické síly nebo zbraně.

- míra agrese násilné osoby
- stav ovlivnění alkoholem, OPL
- tendence používat zbraně
- držení střelné zbraně

Vyhodnocení hrozby zvlášt' závažného útoku

Pokud existuje důvodný předpoklad, že se násilná osoba dopustí nebezpečného jednání, majícího za následek závažné ponížení lidské důstojnosti ohrožené osoby, jedná se zejména o hrozbu hrubého ponižování psychického, sexuálního rázu apod.

- tendence k absolutní sociální izolaci
- znemožňování uspokojování základních lidských potřeb
- ničení, špinění oblečení, rozbíjení předmětů
- schválnosti

Vykázání – zbraně

§ 45/4 - policista učiní další vhodná opatření ..., zejména postupem podle § 35 zajistí, aby vykázaná osoba vydala zbraň, nebo jí zbraň odebere; vydanou nebo odebranou zbraň nelze vykázané osobě vrátit po dobu trvání vykázání.

Další postup po vykázání

Poučení ohrožené osoby

- vysvětlení nutnosti vykázání a tím i zamezení kontaktu
- informace o činnosti Intervenčních center
- informace o dalších pomáhajících organizacích, aplikace Bright Sky
- poučení jak postupovat v případě kontaktu nebo ohrožení ze strany násilné osoby
- poučení dětí přiměřeně věku co se v domácnosti stalo, a co se bude dít dál včetně toho, že bude kontaktováno ze strany IC

Poučení násilné – vykázané osoby

- zdůraznit podmínky vykázání – personální a teritoriální ochrana ohrožené osoby (zákaz kontaktu osobně, telefonicky, sms...)
- možnost vyzvednutí věcí z obydlí za přítomnosti PČR po dohodě s OO
- možnost vyzvednutí ÚZ o vykázání po 24 hod. (PČR nemá povinnost předat ihned po vykázání)
- poskytnout informaci o pomoci osobám s násilným chováním a možnostech jejího dalšího ubytování

Vzdělávání policistů

- Interním aktem řízení (pokyn PP) jsou stanoveny minimální požadavky na pravidelné proškolení policistů v problematice domácího násilí a obětí TČ.
- Metodici ÚO mají povinnost zajistit nejméně 1x ročně školení pro policisty základních organizačních článků služby pořádkové policie a služby kriminální policie a vyšetřování ve svém územním odboru. (Tato školení jsou obvykle organizována ve spolupráci s metodikem KŘP a příslušným IC).
- Samotní metodici se pak každoročně proškolují na instrukčně metodických zaměstnáních, kam jsou zváni i zástupci neziskových organizací, soudů, státních zastupitelství, OSPOD a dalších subjektů, které s danou problematikou přicházejí do styku.
- Metodici, ale i další policisté mají rovněž možnost účastnit se různých školení a konferencí, pořádaných externími subjekty (ÚV ČR, MV ČR, Intervenční centra, neziskové organizace atd.), ale i různých mezinárodních vzdělávacích akcí v ČR i v zahraničí.

- Průběžné vzdělávání metodiků i dalších policistů v uvedené oblasti je standardně zaměřeno rovněž na uplatňování správných postupů vůči **zvlášt' zranitelným obětem podle zákona č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů.**
- Součástí vzdělávacích programů jsou i témata týkající se psychologie obětí, která jsou prezentována vlastními či externími experty v této oblasti.
- Policisté jsou seznamováni nejen s klasickými případy partnerského násilí, kde ohroženou osobou je žena, ale i se situacemi, kdy se jedná o muže či osobu seniorského věku, kde je stále velká míra latence, protože tyto osoby z různých důvodů týrání neoznamují.
- Pozornost je věnována i případům, které je kvůli rozdílné kultuře a vlivu náboženství skutečně obtížné rozplést a poskytnout ohrožené osobě odpovídající ochranu.
- Pro všechny policisty jsou pak k dispozici e-learningové kurzy „Domácí násilí“, „Oběti trestných činů“ a „Profesionální přístup k oznamovatelům“.

Děkuji za pozornost.

